

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 671/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Michal Bizoň, ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 8/2015 z 30. mája 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“; spolu aj „sťažovatelia“) a [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“

a spolu aj „sťažovatelia“), obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Michal Bizoň, ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 8/2015 z 30. mája 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade a [REDAKOVANÉ] (žalobkyňa) sa žalobou doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (pôvodná žalovaná) domáhali zaplatenia sumy 18 812,39 € (konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 63 Cb 82/2005). Nárok odôvodnili tým, že so žalovanou uzavreli dve písomné kúpne zmluvy určujúce podmienky ich obchodných vzťahov a vzájomnej spolupráce a na ich základe dodávali pôvodnej žalovanej podľa jej objednávky tovar. Hoci sťažovateľ v 1. rade a žalobkyňa tovar pôvodnej žalovanej riadne dodali a hoci sa pôvodná žalovaná zaviazala zaplatiť za dodaný tovar v lehote 7 dní, resp. tak, ako to bolo uvedené v jednotlivých faktúrach, v skutočnosti sa dostala so zaplatením do omeškania. Predmetom žaloby boli zmluvne dohodnuté úroky z omeškania, ktoré predstavovali 0,05 % z hodnoty fakturovanej čiastky za každý deň omeškania a 0,5 % za každý deň omeškania z hodnoty fakturovanej čiastky po 30 dňoch omeškania. Pôvodná žalovaná v súdnom konaní (poukazujúc aj na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky) namietala neprimeranosť takto dohodnutých úrokov z omeškania.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 63 Cb 82/2005 z 26. marca 2010 (ďalej len „rozsudok z 26. marca 2010“) pôvodnú žalovanú zaviazal zaplatiť sťažovateľovi v 1. rade sumu 246,55 € a žalobkyňi sumu 956,13 €. Na základe odvolania sťažovateľa v 1. rade a žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 41 Cob 190/2010 z 29. septembra 2010 (ďalej len „rozsudok z 29. septembra 2010“)

rozsudok okresného súdu z 26. marca 2010 zmenil tak, že pôvodnú žalovanú zaviazal povinnosťou zaplatiť sťažovateľovi v 1. rade sumu 3 621,34 € a žalobkyni sumu 15 191,04 € a zároveň pôvodnú žalovanú zaviazal povinnosťou nahradiť sťažovateľovi v 1. rade trovy odvolacieho konania v sume 202,49 € a žalobkyni trovy odvolacieho konania v sume 853,50 €.

O dovolaní pôvodnej žalovanej proti rozsudku krajského súdu z 29. septembra 2010 rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Obdo 10/2011 z 8. februára 2012 (ďalej len „uznesenie z 8. februára 2012“) tak, že rozsudok krajského súdu z 29. septembra 2010 a rozsudok okresného súdu z 26. marca 2010 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Podľa najvyššieho súdu okresný súd nerozhodol o celom predmete konania, a preto nie je zrejmé, proti akému výroku podali sťažovatelia odvolanie. Z rozsudku okresného súdu z 26. marca 2010 vyplýva, že neobsahoval zamietajúci výrok, takže krajský súd bol povinný toto pochybenie okresného súdu napraviť. K pochybeniu zo strany krajského súdu malo dôjsť aj tým, že bez vykonania dokazovania alebo jeho zopakovania zmenil rozsudok okresného súdu z 26. marca 2010.

Proti uzneseniu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu z 8. februára 2012 podali sťažovateľ v 1. rade a žalobkyňa sťažnosť pre porušenie základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 249/2012 z 18. apríla 2013 tak, že vyslovil porušenie označených práv sťažovateľov uznesením najvyššieho súdu z 8. februára 2012, ku ktorému došlo z dôvodu nedoručenia dovolania pôvodnej žalovanej sťažovateľovi v 1. rade a žalobkyni na vyjadrenie. Ústavný súd zároveň označeným nálezom zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 8. februára 2012 a vrátil ho dovolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Po vrátení veci najvyššiemu súdu sa účastníkom konania v procesnom postavení žalobcu v 2. rade stal sťažovateľ v 2. rade ako právny nástupca žalobkyne. Najvyšší súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľa v 1. rade na prerušenie konania zamietol

a zároveň zrušil rozsudok krajského súdu z 29. septembra 2010 a rozsudok okresného súdu z 26. marca 2010 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovatelia považujú napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za svojvoľné a arbitrárne, keďže najvyšší súd opomínajúc v aktuálnom čase platné a účinné ustanovenia § 107 ods. 4, § 154 ods. 1, § 167 ods. 2 a § 243c Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vyhovel dovolaniu žalovanej, ktorá v čase rozhodovania najvyššieho súdu už neexistovala. K zániku žalovanej totiž došlo 29. mája 2015 zlúčením s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], avšak aj táto spoločnosť následne zanikla 28. januára 2016 zlúčením s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ].

Zrušenie rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu dovolacím súdom z dôvodu absencie výroku „súd vo zvyšku žalobu zamieta“ považujú sťažovatelia za prílišný formalizmus, keďže aj najvyšší súd *«z odôvodnenia prvoinštančného rozhodnutia vyvodil, že Okresný súd „pri danom právnom posúdení mal vo zvyšku žalobu zamietnuť“ (ak by okresný súd skutočne nerozhodol o celej prejednávanej veci, tak by ani z odôvodnenia prvoinštančného rozhodnutia nemohlo byť zrejmé, aký konkrétny výrok mal Okresný súd do tohto ešte dopísať)»*.

Sťažovatelia argumentujú, že odňatie možnosti sťažovateľa v 1. rade a žalobkyne konať pred súdom nie je relevantným dovolacím dôvodom, ktorý by pôvodná žalovaná mohla uplatniť v rámci dovolacieho konania. Sťažovateľ v 1. rade a žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu argumentovali, že formálnou absenciou výroku „súd vo zvyšku žalobu zamieta“ v rámci prvostupňového konania mohla byť odňatá možnosť nanajvýš sťažovateľa v 1. rade a žalobkyne, ale nie možnosť pôvodnej žalovanej konať pred súdom. Najvyšší súd v tejto súvislosti podľa sťažovateľov prehliadol, že sťažovateľ v 1. rade a žalobkyňa neboli subjektívne oprávnení podať dovolanie proti odvolaciemu rozhodnutiu. Nebola preto ani daná možnosť najvyššieho súdu prihliadať na prípadné procesné vady voči žalujúcej strane.

Najvyšší súd podľa sťažovateľov nezohľadnil skutočnosť, že proti rozhodnutiu prvostupňového súdu žalovaná nepodala odvolanie a nenamietala, že okresný súd o celej

prejednávanej veci nerozhodol. Sťažovatelia poukazujú na to, že podľa ustálenej judikatúry všeobecných súdov totiž podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania, ale účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie (R 39/1993).

Podľa sťažovateľov bolo rozhodovanie krajského súdu bez nariadenia pojednávania správne, keďže k zmene rozhodnutia prvostupňového súdu krajský súd nepristúpil z dôvodu, že dospel k iným skutkovým zisteniam, ale preto, že dospel k inému právnomu záveru ako okresný súd. Sťažovatelia v tejto súvislosti zdôrazňujú, že krajský súd zmenil rozhodnutie okresného súdu vo veci z dôvodu, že *„sa nestotožnil so závermi vyplývajúcimi z nálezu Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 07. 05. 2009, sp. zn. I. ÚS 523/07, na základe ktorých dospel okresný súd k záveru, že dohodnutá sadzba úrokov z omeškania mala byť v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Toto je právne posúdenie a nie zisťovanie skutkového stavu“*.

Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je podľa sťažovateľov dostatočne odôvodnené, keďže:

«(i) už keď Najvyšší súd dospel k záveru, že odvolacie konanie predsa len bolo postihnuté tzv. inou vadou, tak pominul uviesť, prečo by táto vada mala zároveň „za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b) OSP (nie každé procesné pochybenie súdov totiž skutočne aj má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci),

(ii) Najvyšší súd sa nevysporiadal s argumentáciou Sťažovateľa 1/ a Žalobkyne 2/ podľa bodov 7-10 vyjadrenia zo dňa 29. 11. 2013, ktorá bola pre rozhodnutie Najvyššieho súdu o dovolaní Žalovaného podstatná (Najvyšší súd sa s touto argumentáciou očividne nestotožnil, z Napadnutého rozhodnutia ale nie je zřejmé, prečo tak Najvyšší súd rozhodol a akou úvahou sa pri tom riadil).»

Na základe uvedeného sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezhom tak, že vysloví porušenie základného práva súdnu

ochranu zaručeného čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. IV. ÚS 195/07), čo umožňuje posudzovať ich namietané porušenie spoločne.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci (v danom prípade najvyššieho súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej

úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (IV. ÚS 77/02).

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ

rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 234/2014).

Napadnutým uznesením najvyšší súd *inter alia* dovolaniu pôvodnej žalovanej vyhovel a rozsudok okresného súdu z 26. marca 2010 a rozsudok krajského súdu z 29. septembra 2010 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovatelia odôvodňujú namietané porušenie svojich práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom tým, že najvyšší súd

- vyhovel dovolaniu pôvodnej žalovanej, a to aj napriek tomu, že v čase rozhodovania o dovolaní už obchodná spoločnosť pod názvom [REDAKOVANÉ] neexistovala (ďalej aj „prvá námietka“),

- nemohol prihliadať na prípadné procesné vady voči žalujúcej strane, keďže ani sťažovateľ v 1. rade a žalobkyňa neboli subjektívne oprávnení podať dovolanie proti odvolaciemu rozhodnutiu (ďalej aj „druhá námietka“),

- nezohľadnil skutočnosť, že proti rozhodnutiu prvostupňového súdu pôvodná žalovaná nepodala odvolanie a nenamietala, že okresný súd o celej prejednáwanej veci nerozhodol, takže prípustnosť dovolania nebola daná (ďalej aj „tretia námietka“),

- nesprávne vyhodnotil rozhodovanie krajského súdu bez nariadenia pojednávania ako vadné, keďže podľa sťažovateľov k zmene rozhodnutia prvostupňového súdu krajský súd nepristúpil z dôvodu, že dospel k iným skutkovým zisteniam, ale preto, že dospel k inému právnemu záveru ako okresný súd (ďalej aj „štvrtá námietka“) a

- nevysporiadal sa s argumentáciou sťažovateľov podľa bodov 7 – 10 vyjadrenia z 29. novembra 2013, ktorá bola pre rozhodnutie o dovolaní podstatná (ďalej aj „piata námietka“).

Prvou námietkou sťažovatelia namietajú, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je svojvoľné a arbitrárne, keďže najvyšší súd opomínajúc označené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vyhovel dovolaniu pôvodnej žalovanej, a to aj napriek tomu, že v čase rozhodovania o dovolaní už neexistovala.

Zo zistení ústavného súdu (prihliadajúc na údaje vyplývajúce z obchodného registra) vyplýva, že k zániku pôvodnej žalovanej došlo tak, ako na to poukazujú aj sťažovatelia, 29. mája 2015 v dôsledku zlúčenia s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], ktorá následne tiež zanikla 28. januára 2016 následkom zlúčenia s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ]. Z uvedeného zároveň vyplýva, že v čase vydania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (30. mája 2016) už pôvodná žalovaná zanikla, rovnako ako jej právna nástupkyňa obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorej práva a záväzky prešli na jej právnu nástupkyňu obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ], s ktorou mal najvyšší súd ďalej v rámci dovolacieho konania konať.

V nadväznosti na uvedené zistenia ústavný súd zdôrazňuje, že vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že ústava nechráni práva teoretické a iluzórne, ale chráni práva konkrétne, teda práva vykonateľné, realizovateľné a efektívne (napr. PL. ÚS 25/01, I. ÚS 5/02, PL. ÚS 13/09, PL. ÚS 19/09, PL. ÚS 111/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zároveň poznamenáva, že vzhľadom na zmysel a účel sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako špecifického právneho prostriedku ochrany pred porušením základných práv a slobôd alebo ľudských práv a slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej zmluvy je neodmysliteľnou súčasťou rozhodovania o takejto sťažnosti aj posúdenie, či sťažovateľovi bola napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci spôsobená (reálna) ujma, resp. či mu ešte takáto ujma v čase rozhodovania ústavného súdu (reálne) hrozí. V situácii, keď ústavný súd zistí, že sťažovateľovi napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nebola spôsobená žiadna ujma, resp. mu už žiadna hrozba ujmy v čase rozhodovania nehrozí, neexistuje relevantný dôvod na vyslovenie porušenia ústavou garantovaných práv, v opačnom prípade by totiž rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nadobudlo akademický charakter.

Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade došlo k procesnému pochybeniu najvyššieho súdu v konaní o dovolaní proti rozsudku krajského súdu z 29. septembra 2010, ktoré vplynulo z nedostatočného prihliadania na procesno-právne nástupníctvo na strane (pôvodnej) žalovanej, ale zároveň zdôrazňuje, že ide o také procesné pochybenie, ktoré reálne nemohlo spôsobiť sťažovateľom v postavení

žalobcov ujmu. Počas dovolacieho konania síce došlo k zmene na strane žalovanej, ktorá sa mala premietnuť do procesno-právneho nástupníctva aj formálne a odzrkadliť sa v záhlaví napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Túto chybu však považuje ústavný súd za formálny nedostatok nespôsobilý sám osebe spôsobiť sťažovateľom ujmu, ktorá by zakladala dôvod k vysloveniu porušenia nimi označených práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom.

Nevyhnutným predpokladom pre vyslovenie porušenia sťažovateľmi označených práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom je totiž priamy dopad vady alebo nedostatku vytykaných orgánu verejnej moci na tieto práva (I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Sťažovatelia v súvislosti s touto námietkou argumentujú všeobecne arbitrárnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, avšak bez toho, aby v konkrétnostiach uviedli akým spôsobom sa tento podľa ústavného súdu formálny nedostatok v označení (pôvodnej) žalovanej premietol negatívne do práv sťažovateľov zaručených ústavou, listinou a dohovorom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd prvú námietku sťažovateľov o procesnom pochybení najvyššieho súdu v konaní o dovolaní s priamym dopadom na ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia vyhodnotil ako nedôvodnú, teda takú, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nezakladala reálnu možnosť vysloviť porušenie sťažovateľmi označených práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Druhou a treťou námietkou sťažovatelia namietajú, že dovolací súd v napadnutom uznesení vyhodnotil dovolaciu námietku (pôvodnej) žalovanej o odňatí jej možnosti konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP ako oprávnenú. Najvyšší súd tento záver odôvodnil tým, že okresný súd nerozhodol rozsudkom z 26. marca 2010 o celom uplatnenom nároku, keďže *„Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa a rovnako aj z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia 1/ a 2/ si žalobou uplatnili voči žalovanému sumu 566 742 Sk... 18 812,39 eur. Ako je z uvedeného zrejmé, súd rozhodol iba o sume 1 212,74 eur, ktorú zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 1/ a 2/, pričom nerozhodol o zvyšnej časti uplatneného nároku, t. j. o sume 17 599,65 eur. Táto skutočnosť nie je*

zrejma ani z obsahu odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa. Rovnako ani nemôže ísť o zrejmú nesprávnosť, prípadne chybu v písaní, ktorá by sa dala odstrániť postupom podľa § 164 O. s. p., nakoľko aj zo zápisnice z pojednávania, na ktorom súd prvého stupňa vyhlásil rozsudok, je zrejmé, že súd nerozhodol o zvyšnej časti uplatneného nároku. Napokon súd prvého stupňa aj návrh žalobcov na vykonanie opravy výroku rozsudku v tomto zmysle zamietol (uznesením č. k. 63 Cb/82/2005-545 zo dňa 24. februára 2014), pričom jeho rozhodnutie o tomto návrhu na opravu a postup odvolací súd potvrdil (uznesenie odvolacieho súdu č. k. 41 Cob/206/2014-570 zo dňa 18. decembra 2014).

V zmysle § 152 ods. 2 O. s. p. rozsudkom sa má rozhodnúť o celej prejednávanej veci, v danom prípade o celej časti uplatneného nároku. Pokiaľ je to účelné, môže súd rozhodnúť najskôr len o časti prejednávanej veci alebo o jej základe. Pôjde o čiastočný alebo medzitýmny rozsudok. Z obsahu spisu, tvrdení účastníkov a z vykonaných dôkazov vyplýva, že v danom prípade nebolo účelné rozhodnúť čiastočným rozsudkom alebo medzitýmnym rozsudkom. Súd vykonal všetky potrebné dôkazy a mal rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Rovnako z obsahu odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že nejde o čiastočný alebo medzitýmny rozsudok. Ďalej je z obsahu odôvodnenia zrejmé, že súd sa nestotožnil s výškou uplatnených úrokov z omeškania, ustanovenie... kúpnej zmluvy č. 7/2001 zo 14. januára 2001 považoval v časti dohodnutých úrokov z omeškania za neplatné, a preto zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ zákonné úroky z omeškania, ktoré sú upravené v § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Súd mal však rozhodnúť aj o zvyšnej časti uplatneného nároku, pri danom právnom posúdení mal vo zvyšku žalobu zamietnuť.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal právny zástupca žalobcov 1/ a 2/ odvolanie, avšak nie je zrejmé, proti akému výroku, keďže rozsudok súdu prvého stupňa zamietajúci výrok neobsahoval a v časti o ktorej súd prvého stupňa rozhodol boli žalobcovia v konaní úspešní. Odvolací súd aj napriek tomu, že nebolo jasné proti akej časti výroku je odvolanie podané, a či vôbec boli žalobcovia oprávnení takéto odvolanie podať (keďže zamietavý výrok v rozsudku súdu prvého stupňa absentoval), bez ďalšieho o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ rozhodol tak, že ich odvolaniu vyhovel a rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil, avšak bez toho, aby napravil uvedené pochybenie súdu prvého stupňa...“.

Citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považuje ústavný súd za ústavne udržateľnú. Najvyšší súd vychádzal pri posúdení existencie dovolacieho dôvodu odňatia možnosti pôvodnej žalovanej konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP z povinnosti okresného súdu rozhodnúť o celom uplatnenom nároku. Postup všeobecného súdu, ktorý o uplatnenom práve nerozhodne, je totiž v priamom rozpore so zásadou zákazu *denegatio iustitiae*, spočívajúcej v tom, že všeobecný súd je povinný vykonávať súdnicstvo a musí rozhodnúť o celom uplatnenom nároku.

Pokiaľ súd prvého stupňa nerozhodol o celom predmete konania v súlade s § 166 OSP o ostávajúcej časti mohol rozhodnúť len doplňujúcim rozsudkom podľa § 166 OSP, nemohol o tom rozhodnúť opravným uznesením (R 35/2010). Pokiaľ súd prvého stupňa takto nerozhodol, nemožno podanie účastníka, hoc aj označené ako odvolanie, spravidla posudzovať ako opravný prostriedok, ale v súlade s § 41 ods. 2 OSP ho treba považovať za návrh na doplnenie rozhodnutia podľa § 166 OSP (R 6/1969).

Z citovanej časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ďalej vyplýva aj to, že okresný súd, aj napriek tomu, že nerozhodol o celom uplatnenom nároku, nepostupoval v súlade s § 166 OSP a „odvolanie“ podané sťažovateľom v 1. rade a žalobkyňou postúpil na rozhodnutie o ňom krajskému súdu. Krajský súd procesné pochybenie okresného súdu rovnako nenapravil, ale naopak podanie sťažovateľa v 1. rade a žalobkyne vyhodnotil ako odvolanie smerujúce proti rozsudku okresného súdu z 26. marca 2010, ktorým však nebolo rozhodnuté o celom uplatnenom nároku.

Zmätočnosť rozsudku krajského súdu vyplývala aj z toho, že rovnako ako to zdôraznil najvyšší súd, „*nebolo jasné proti akej časti výroku je odvolanie podané*“, keďže sťažovatelia boli v časti nároku na zaplatenie sumy 1 212,74 € úspešní, a preto nebol dôvod domáhať sa odvolaním nápravy v tejto časti. Sťažovatelia síce namietajú, že z odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 26. marca 2010 vyplývajú dôvody zamietnutia nároku vo zvyšnej časti nároku, avšak odvolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je v súlade s príslušnými právnymi predpismi prípustné (§ 202 ods. 4 OSP), keďže odôvodnenie nie je

tou časťou súdneho rozhodnutia, ktorá by nadobúdala záväzné účinky na právne vzťahy účastníkov konania, na rozdiel od výroku, ktorý však v prevyšujúcej časti uplatneného nároku v rozhodnutí súdu prvého stupňa chýbal.

K procesnej vade odňatia možnosti konať pred súdom pritom v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu môže dôjsť aj pri samotnom vydávaní rozhodnutia ako následku absencie niektorej podstatnej časti súdneho rozhodnutia (ku ktorej nepochybne patrí aj výrok), ktorá robí rozhodnutie nepreskúmateľným. V dôsledku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorú zaviniť súd svojím procesným postupom v rozpore so zákonom spravidla vždy dochádza k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 223/2014 z 27. apríla 2015).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sumarizujúc konštatuje, že v posudzovanej veci okresný súd pochybil, keď nerozhodol o celom predmete konania, čím sa jeho rozhodnutie stalo nepreskúmateľné. Pokiaľ krajský súd dané procesné pochybenie nenapravil, ale naopak rozhodol o celom uplatnenom nároku, odňal pôvodnej žalovanej možnosť konať pred súdom.

Okrem uvedeného záveru ústavný súd v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci zdôrazňuje aj to, že základom odvolacieho konania je preskúmanie rozhodnutia súdu prvého stupňa, pričom z postavenia odvolacieho súdu ako prieskumnej inštalácie vyplýva, že v odvolacom konaní nemôže rozhodnúť o niečom, o čom nerozhodol súd prvého stupňa (v prejednávanej veci okresný súd nerozhodol o zvyšnej časti uplatneného nároku, t. j. o sume 17 599,65 €). Krajský súd však naopak o nároku na zaplatenie zvyšnej sumy uplatneného nároku rozhodol, čím sa v tejto časti zmenil z prieskumnej inštalácie na prvostupňovú inštaláciu. Uvedeným postupom zároveň došlo k znemožneniu pôvodnej žalovanej realizovať ústavou garantované právo na dvojinštalanosť konania v časti nároku uplatneného sťažovateľmi.

Sťažovatelia v konkrétnostiach prostredníctvom druhej námietky argumentujú, že najvyšší súd nemal prihliadať na prípadné procesné vady voči žalujúcej strane, keďže

ani sťažovateľ v 1. rade a žalobkyňa neboli subjektívne oprávnení podať dovolanie proti odvolaciemu rozhodnutiu a prostredníctvom tretej námietky zdôrazňujú, že najvyšší súd nezohľadnil skutočnosť, že pôvodná žalovaná proti rozhodnutiu prvostupňového súdu nepodala odvolanie, takže prípustnosť dovolania ňou podaného nebola daná. Ústavný súd považuje aj tieto námietky sťažovateľov za nespôsobilé k tomu, aby po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie na ich základe reálne mohol dospieť k záveru o porušení sťažovateľmi označených práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

S argumentáciou sťažovateľov o tom, že neboli oprávnení podať ako úspešní účastníci odvolacieho konania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ústavný súd súhlasí. Zároveň však zdôrazňuje, že dovolaním napadla rozhodnutie odvolacieho súdu pôvodná žalovaná, ktorej možnosť konať pred súdom bola postupom krajského súdu v rozpore s príslušnými právnymi predpismi odňatá, a nie sťažovatelia, preto je bez právneho dôvodu zaoberať sa oprávnením sťažovateľov na podanie dovolania.

Rovnako je v predmetnej veci pravdivé aj to, že pôvodná žalovaná nepodala proti rozsudku okresného súdu z 26. marca 2010 odvolanie. Vzhľadom na už popísaný vadný procesný postup okresného súdu, ktorý nerozhodol o celom uplatnenom nároku, pričom tento procesný nedostatok neodstránil ani krajský súd, ani nebolo možné trvať na podmienke vyčerpania riadneho opravného prostriedku. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že priamo z § 166 ods. 1 druhej vety OSP vyplývala pre samotný všeobecný súd povinnosť rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu.

S prihliadnutím na citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako dovolací súd sa v ňom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s námietkami pôvodnej žalovanej, ktorými odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP z dôvodu zmätočnosti rozhodnutia prvostupňového súdu spočívajúcej v absencii výroku o časti sťažovateľmi uplatneného nároku prevyšujúceho sumu 1 212,74 €. Druhá a tretia námietka sťažovateľov

preto podľa názoru ústavného súdu nemôže reálne vyvolať ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Vo vzťahu k štvrtej námietke, ktorou sťažovatelia spochybňujú rozhodnutie dovolacieho súdu o namietanej vade týkajúcej sa rozhodnutia odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania, ústavný súd uvádza, že je bez právneho dôvodu sa ňou zaoberať. Z už uvedeného totiž dostatočne zjavné vyplýva, že okresný súd, ako aj krajský súd odňali pôvodnej žalovanej možnosť konať pred súdom. Tento vadný postup všeobecných súdov, ktorý spôsobil, že nebolo rozhodnuté o celom predmete konania, bol postačujúcou okolnosťou, pre ktorú boli rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu napadnutým uznesením najvyššieho súdu zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Prostredníctvom piatej námietky sťažovatelia poukazujú na to, že najvyšší súd sa nevysporiadal s argumentáciou uvádzanou v bodoch 7 až 10 ich vyjadrenia k dovolaniu pôvodnej žalovanej. Ústavný súd po preskúmaní obsahu citovanej časti vyjadrenia sťažovateľov zistil, že ide o argumentáciu, ktorá je totožná s tou, ktorú sťažovatelia uvádzali aj v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu (sťažovatelia neboli subjektívne oprávnení na podanie dovolania, pôvodná žalovaná nepodala opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa). Ústavný súd nepovažuje túto argumentáciu sťažovateľov za spôsobilú zvrátiť záver najvyššieho súdu o podanom dovolaní, a preto zastáva názor, že ani prípadná absencia reakcie na túto argumentáciu zo strany najvyššieho súdu nemôže z uvedeného dôvodu po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie založiť reálnu možnosť vysloviť porušenie sťažovateľmi označených práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Postup najvyššieho súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za taký, ktorým by došlo k popretiu podstaty, zmyslu alebo účelu vo veci sťažovateľov použitých procesno-právnych noriem. Vzhľadom

na uvedené ani uznesenie najvyššieho súdu vydané v napadnutom konaní nemožno považovať za neodôvodnené či arbitrárne.

Vzhľadom na uvedené a s prihliadnutím na čiastkové závery ústavného súdu k argumentácii sťažovateľov ústavný súd sťažnosť pre porušenie základných práv podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2017